

Studentenparticipatie in het mbo

Hoe betrekken we alle studenten bij het gesprek over goed onderwijs?

Auteurs: Lotte Nieuwenhuis (NCP EQAVET), Anne Kriek (NCP EQAVET), Roos Scholten (JOB MBO) en Bas Litjens (MBO Raad)

Datum: mei 2022

Studenten ervaren elke dag het onderwijs op hun eigen school. Vanuit dit perspectief kunnen zij heel goed vertellen waarom dat onderwijs goed aansluit op hun (leer)wensen en behoeften en wat er nog beter kan. Het is daarom belangrijk dat alle studenten als stakeholder meepraten over de kwaliteit van het onderwijs op hun school. Hoe kan je het beste met zo'n gevarieerde populatie aan studenten het gesprek aangaan over onderwijs? En hoe zorg je als mbo-instelling structureel voor een brede participatiecultuur?

Op dinsdag 17 mei organiseerden NCP EQAVET, JOB MBO en MBO Raad een inspiratiesessie over dit onderwerp. In deze sessie deelden we een gespreksstarter met studenten, studentenraden, studentenraadbegeleiders, docenten, kwaliteitszorg- en beleidsadviseurs. Daarnaast deelde twee kernteams van Deltion College en Gilde Opleidingen hun ervaringen met de pilot studentenparticipatie die zij onder leiding van JOB MBO uitvoerden. In dit artikel geven we een inkijkje in de gesprekken over structureel samenwerken aan brede studentparticipatie in het mbo die tijdens de bijeenkomst hebben plaatsgevonden.

Studentparticipatie is meer dan alleen medezeggenschap

Formeel medezeggenschap, zoals een studentenraad, deelraden of klassenvertegenwoordigers, is een belangrijke vorm van studentparticipatie. Bij de formele medezeggenschap worden de medestudenten vertegenwoordigd en hebben aangewezen studenten structureel de mogelijkheid om hun mening te laten horen over mogelijke veranderingen op school.

Toch staat de studentenraad vaak ver af van de dagelijkse studentenpraktijk en voelen studenten zich niet verbonden met raad. 'Het wordt gezien als een taak van een slimme 'elite' groep die er wel of niet iets mee doet of bereikt.' De deelnemers van de sessie, waaronder ook leden van de studentenraad, willen de ervaringen van alle studenten in de school benutten. Juist ook bij kleine beslissingen over locaties, specifieke opleidingen of klassen willen zij studenten uitnodigen om mee te praten en samen alternatieven uit te proberen. Maar hoe doe je dat structureel, zodat er een brede participatiecultuur ontstaat?

De mening van alle studenten doet ertoe

Iedereen die zich met studentenparticipatie bezig houdt ervaart het: het is lastig om een bredere groep studenten te enthousiasmeren om mee te praten over het onderwijs. Ze zien het nut of de noodzaak niet en vinden het daarom de tijdsinvestering niet waard. In de inspiratiesessie noemen de deelnemers verschillende oorzaken, bijvoorbeeld omdat:

- hun mening ondanks alle systemen als enquêtes, studentenpanels en andere projecten niet gericht door docententeams wordt opgepakt;
- onderwerpen die zij belangrijk vinden nooit aan bod komen of weggewuifd worden;
- er vaak wordt benadrukt dat ze de context van de school niet kennen en daarom niet kunnen meepraten;

- docenten het altijd te druk hebben en dat de drempel om je mening te geven daardoor heel hoog is.

Pilot uitnodigende medezeggenschap

Deltion College en Gilde Opleidingen vertelden tijdens de inspiratiesessie over hun ervaringen met de pilot uitnodigende medezeggenschap. Zij startten dit schooljaar met deze pilot onder begeleiding van JOB MBO. In een kernteam met verschillende rollen uit de school kwamen zij in 8 stappen tot een kickstart voor brede studentenparticipatie. In een eerste sessie formuleerden zij de bedoeling van studentenparticipatie voor hun school of opleiding. De bedoeling was de rode draad van hun denkrichting; en dus het fundament om in de volgende stappen aan vast te houden en op terug te reflecteren.

'Studenten betrekken enkel om het af te vinken is betekenisloos. Bepaal daarom samen wat studentenparticipatie betekenis geeft. Voor studenten, voor docenten en voor anderen. Hoe meer verschillende visies je betreft, hoe meer mensen je kunt enthousiasmeren.' – Roos Scholten, JOB MBO

In de daarop volgende sessies brachten de kernteams:

- de huidige situatie in kaart;
- probeerden ze vormen uit om studenten te bevragen;
- stelden ze doelen vast en stelden deze scherp;
- legden ze verbindingen in de school;
- en keken tot slot terug op het proces.

'Al een aantal jaar steken wij binnen onze opleiding veel energie in het actief betrekken van onze studenten bij het onderwijs dat zij elke dag volgen. Zo evalueren we elke periode de modules die ze volgen door een online enquête en een vervolgesprek met verdiepende vragen. Ook voeren we jaarlijks met elk leerjaar gesprekken in een panelarena. We merken dat we studentenparticipatie nog meer kunnen uitdiepen en verbeteren. Bijvoorbeeld door meer afwisseling in vormen van studenten betrekken.' – Kernteam Deltion College

Er staat een aanpak, het team kan verder. Bij storing kunnen ze terug naar de bedoeling, om de aanpak een nieuwe impuls te geven.

Naar aanleiding van het voorbeeld en de ervaringen van de kernteams van Deltion College en Gilde Opleidingen gingen de deelnemers aan de inspiratiesessie in gesprek. Zij kwamen onder andere tot de volgende conclusies:

- We gaan gewoon beginnen!
- Terugkoppelen, terugkoppelen, terugkoppelen! Deel wat je bereikt, maar ook wat niet haalbaar is en waarom dat niet haalbaar is.
- Bespreekbaar maken van de wensen en behoeften van studenten, in de klas en in de studentenraad (bijvoorbeeld i.r.t. mentale problemen).
- Deel ervaringen van studenten die zich gehoord voelen, bijvoorbeeld via de nieuwsbrief of sociale mediakanalen.

Meer weten over de pilot? Neem een kijkje op onze [LinkedIn-pagina](#). Daar staat meer over de inhoud van de pilot.

Gespreksstarter

Tijdens de inspiratiesessie presenteerden NCP EQAVET een serie video's en vragen als gespreksstarters die zij i.s.m. JOB MBO en de MBO Raad ontwikkelden. Met deze gespreksstarters willen we studenten, docenten, opleidingsmanagers, CVB'ers en ondersteunende medewerkers aanmoedigen en helpen om met studenten en elkaar in gesprek te gaan:

- over het belang van de mening van studenten;
- de manier waarop zij hun mening kunnen geven;
- wat de opleiding hen zou moeten opleveren;
- hoe zij onderwijs het liefst vorm zouden geven;
- en over welke onderwerpen studenten nog meer mee willen.

De gesprekken geven je inzicht in de wensen en (leer)behoeften van de studenten. Tegelijkertijd geeft het studenten ruimte om mee te praten over onderwerpen die zij belangrijk vinden, zolang je de juiste vragen stelt, met open houding luistert en doorvraagt. Samen creëer je zo een cultuur waarin studenten willen meepraten, meedoen en meebeslissen!

En of het gesprek op gang kwam! De deelnemers aan de inspiratiesessie kwamen in korte tijd tot een heel aantal gezamenlijk inzichten. Bijvoorbeeld: 'Ik realiseer me dat er bij ons geen duidelijke plek is waar studenten hun mening kunnen geven wanneer ze dat willen.' Maar ook: 'Je hoeft niet altijd te doen wat de student verlangt, zolang je uitleg geeft bij wat je wel en niet doet.' Of: 'Laat zien dat je samen dingen bereikt.' 'Om nog verder de diepte in te kunnen, moet je simpelweg de tijd nemen', geven veel deelnemers aan. 'Dan heb je een hele waardevolle opbrengst met deze gespreksstarters.'

Ben je na het lezen van dit artikel nieuwsgierig geworden naar de manier waarop je de video's bij jou op school kan inzetten? Daarvoor hebben we [deze handleiding](#) ontwikkeld. Hierin vind je ook de links naar de video's.

De volgende stap

De deelnemers willen nu hun medestudenten, collega's en leidinggevenden inspireren met hun nieuwe inzichten, tools en ideeën. Verder is de algemene mening: 'We gaan gewoon beginnen!' en 'We willen doen wat we zeggen en zeggen wat we doen.' Aansluitend bij de wensen van de deelnemers blijven het NCP EQAVET, JOB MBO en MBO Raad onderwijsinstellingen steunen en stimuleren met materiaal/instrumenten/werkvormen/praktijkvoorbeelden die op verschillende niveaus kunnen worden ingezet. In het najaar komen we op dit thema zeker bij jullie terug met een volgende (inspiratie)sessie.

Meer weten over studentparticipatie?

Voor vragen, mail of bel: Lotte Nieuwenhuis (lnieuwenhuis@cinop.nl; 06-22464256)

Wil je meer weten over onze activiteiten? Bezoek onze [website](#) en schrijf je in voor onze [nieuwsbrief](#).